

Hotărârea Curții (Camera a cincea)
20 iunie 1996*

**Semeraro Casa Uno Srl și alții
împotriva
Sindaco del Comune di Erbusco și alții**

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de către Pretura circondariale di Roma, sezione distaccata di Castelnuovo di Porto)

„Interpretarea articolelor 30, 36 și 52 din Tratatul CE, a Directivelor 64/223/CEE și 83/189/CEE – Interdicția de a exercita anumite activități comerciale în zilele de duminică și de sărbători”

În cauzele conexe C-418/93, C-419/93, C-420/93, C-421/93, C-460/93, C-461/93, C-462/93, C-464/93, C-9/94, C-10/94, C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 și C-332/94,

având ca obiect cererile adresate Curții în temeiul articolului 177 din Tratatul CE de către Pretura circondariale di Roma, sezione distaccata di Castelnuovo di Porto, de pronunțare, în litigiile pendente în fața acestei instanțe între

Semeraro Casa Uno Srl și alții

și

Sindaco del Comune di Erbusco (C-418/93),

și între

Semeraro Mobili SpA

și

Sindaco del Comune di Erbusco (C-419/93),

și între

RB Arredamento Srl

și

Sindaco del Comune di Stezzano (C-420/93),

* Limba de procedură: italiana.

și între

Cittř Convenienza Milano Srl

și

Sindaco del Comune di Trezzano sul Naviglio (C-421/93),

și între

Cittř Convenienza Bergamo Srl

și

Sindaco del Comune di Stezzano (C-460/93),

și între

Centro Italiano Mobili Srl

și

Sindaco del Comune di Pineto (C-461/93),

și între

Il 3C Centro Convenienza Casa Srl

și

Sindaco del Comune di Roveredo in Piano (C-462/93),

și între

Benelli Confezioni SNC

și

Sindaco del Comune di Capena (C-464/93),

și între

M. Quattordici Srl

și

Commissario straordinario del Comune di Terlizzi (C-9/94),

și între

Societř Italiana Elettronica Srl (SIEL)

și

Sindaco del Comune di Dozza (C-10/94),

și între

Modaffari Srl

și

Sindaco del Comune di Trezzano sul Naviglio (C-11/94),

și între

Modaffari Srl

și

Comune di Cinisello Balsamo (C-14/94),

și între

Cologno Srl

și

Sindaco del Comune di Cologno Monzese (C-15/94),

și între

Modaffari Srl

și

Sindaco del Comune di Osio Sopra (C-23/94),

și între

M. Dieci Srl

și

Sindaco del Comune di Madignano (C-24/94),

și între

Consorzio Centro Commerciale „Il Porto”

și

Sindaco del Comune di Adria (C-332/94),

a unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 30, 36 și 52 din Tratatul CE, a Directivei 64/223/CEE a Consiliului din 25 februarie 1964 privind libertatea de stabilire și libertatea de a presta servicii în domeniul comerțului angro (JO 1964, 56, p. 863) și a Directivei 83/189/CEE a Consiliului din 28 martie 1983 care stabilește o procedură pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice (JO L 109, p. 8), astfel cum a fost modificată prin Directiva 88/182/CEE a Consiliului din 22 martie 1988 (JO L 81, p. 75),

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnii D. A. O. Edward, președinte de cameră, C. Gulmann (raportor), P. Jann, L. Sevón și M. Wathelet, judecători,

avocat general: domnul G. Cosmas,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

- pentru Semeraro Casa Uno Srl, Semeraro Mobili SpA, Citta Convenienza Bergamo Srl și, respectiv, Il 3C Centro Convenienza Casa Srl, pârâte în acțiunea principală în cauzele C-418/93, C-419/93, C-460/93 și C-462/93, de către Franco di Maria, Gianfranco Maestosi, Federico Tedeschini și Arturo Mancini, avocați în Baroul din Roma,

- pentru Consorzio Centro Commerciale „Il Porto”, pârâtă în acțiunea principală în cauza C-332/94, de către Franco di Maria, Gianfranco Maestosi și Federico Tedeschini, avocați în Baroul din Roma,

- pentru Comune di Terlizzi, pârâtă în acțiunea principală în cauza C-9/94, de către Grazia Serini, avocat în Baroul din Bari și Antonio Mancini, avocat în Baroul din Rome,

- pentru guvernul elen, de către domnul Vassileios Kontolaimos, consilier juridic adjunct în cadrul Consiliului Juridic de Stat și de către doamna Christina Sitara, mandatar judiciar în cadrul Consiliului Juridic de Stat, în calitate de agenți,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de către domnii Richard Wainwright, consilier juridic principal și de către Antonio Aresu, membru al serviciului juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale Semeraro Casa Uno Srl, Semeraro Mobili SpA, Citta Convenienza Bergamo Srl, Il 3C Centro Convenienza Casa Srl și ale Consorzio Centro Commerciale „Il Porto”, reprezentate de către G. Maestosi și F. Tedeschini, ale Sindaco del Comune di Adria, reprezentată de către Me G. Ricapito, avocat în Baroul din Roma, ale guvernului elen, reprezentat de către domnul V. Kontolaimos și ale Comisiei, reprezentată de către domnul A. Aresu, în ședința din 23 noiembrie 1995,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 25.01.96,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Ordonanțele din 18 iulie, 28 octombrie, 11 noiembrie, 2 și 16 decembrie 1993, precum și din 10 octombrie 1994, primite la Curte între 13 octombrie 1993 și 13 decembrie 1994, Pretura circondariale di Roma, sezione distaccata di Castelnuovo di Porto a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, întrebări preliminare privind interpretarea articolelor 30, 36 și 52 din același tratat, a Directivei 64/223/CEE a Consiliului din 25 februarie 1964 privind libertatea de stabilire și libertatea de a presta servicii în domeniul comerțului angro (JO 1964, 56, p. 863) și a Directivei 83/189/CEE a Consiliului din 28 martie 1983 care stabilește o procedură pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice (JO L 109, p. 8), astfel cum a fost modificată prin Directiva 88/182/CEE a Consiliului din 22 martie 1988 (JO L 81, p. 75, denumită în continuare „Directiva 83/189”).

2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unor măsuri de autoritate publică luate împotriva operatorilor unor mari centre comerciale pe motiv că aceștia au încălcat legislația italiană privind închiderea unor magazine cu amănuntul în zilele de duminică și de sărbători.

3 Legea italiană nr. 558 din 28 iulie 1971 reglementează orele de deschidere ale centrelor comerciale și ale activităților de vânzare cu amănuntul. Articolul 1 alineatul (2) litera (a) din această lege prevede închiderea totală a magazinelor în zilele de duminică și de sărbători, cu excepția cazurilor excepționale prevăzute de aceeași lege. Dispozițiile speciale privind orele de deschidere sunt stabilite de regiuni. Articolul 10 din această lege prevede sancțiuni administrative în caz de încălcare. Monitorizarea respectării normelor în vigoare este încredințată primarilor comunelor în cauză, care pot impune sancțiuni.

4 Reclamanții în acțiunea principală (denumiți în continuare „reclamanții”) operează mari centre comerciale situate pe teritoriul diferitelor comune. Întrucât aceste centre comerciale rămân deschise în anumite zile de duminică și în anumite sărbători, primarii comunelor în cauză au pronunțat sancțiuni administrative împotriva acestor reclamanți.

5 Prin urmare, aceștia au introdus acțiuni în fața instanței de trimitere. Aceștia au susținut faptul că o parte semnificativă din cifra de afaceri realizată în centrele comerciale în cauză se referea la produsele care provin din alte state membre ale Comunității. În opinia acestora, dispozițiile naționale în cauză sunt, prin urmare, incompatibile cu dreptul comunitar, în special cu articolul 30 din tratat.

6 În aceste condiții, instanța națională a suspendat judecata și a adresat, în cauzele conexe C-418/93, C-419/93, C-420/93, C-421/93, C-460/93, C-461/93, C-462/93, C-464/93, C-9/94, C-10/94, C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94 și C-24/94, următoarele întrebări preliminare:

„1) O dispoziție națională care impune (excepție făcând anumite produse) închiderea unor magazine cu amănuntul în zilele de duminică și de sărbători (sancțiunea prevăzută pentru contravenienți fiind închiderea forțată a unității de vânzare), însă nu interzice munca în cadrul acestor magazine, chiar și în aceste zile și determină, prin urmare, o reducere semnificativă a vânzărilor efectuate de către aceste întreprinderi, în special a vânzărilor de produse originare din celelalte state membre din Comunitate, o reducere din care rezultă o reducere a volumului importurilor provenind din aceste state membre, constituie:

a) o măsură cu efect echivalent cu cel al restricțiilor cantitative la import, în sensul articolului 30 din Tratatul CEE și dispoziții de drept comunitar derivat adoptate în conformitate cu principiile prevăzute de acest articol sau

b) un instrument de discriminare arbitrară sau o restricție deghizată la comerțul între statele membre sau

c) o măsură disproporționată și necorespunzătoare în raport cu obiectivul de ordin social și/sau moral eventual urmărit prin norma națională?

dat fiind că:

- marii distribuitori și centrele de distribuție organizate (categorie de care aparțin reclamanții) vând, în medie, o cantitate mai mare de produse importate din celelalte state membre din Comunitate decât întreprinderile comerciale mici și mijlocii;

- cifra de afaceri pe care marii distribuitori și centrele de distribuție organizate o realizează în zilele de duminică nu poate fi compensată prin achizițiile de substituție pe care le efectuează clienții în celelalte zile ale săptămânii, achiziții care, în consecință, se orientează spre o rețea comercială care, în general, se aprovizionează de la producătorii naționali?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, măsura prevăzută de norma națională în cauză intră sub incidența domeniului de aplicare a excepțiilor de la articolul 30 pe care le formulează articolul 36 din Tratatul CEE sau alte dispoziții ale dreptului comunitar?"

7 În cauza C-332/94 , instanța națională a adresat următoarele întrebări preliminare:

„întrucât

- marii distribuitori și centrele de distribuție organizate, ale căror sedii sunt, pentru majoritatea, situate la periferia și în afara orașelor, oferă și vând în medie o cantitate de produse importate din celelalte state membre din Comunitatea Europeană, care este superioară celei oferite și comercializate în întreprinderile comerciale mici și mijlocii, răspândite – contrar primelor - pe teritoriul urban sau nu;

- vânzările realizate în zilele de duminică de către marii distribuitori și de centrele de distribuție organizate, în scurtele perioade în cursul cărora această vânzare este permisă în timpul unor astfel de zile, depășesc pe cele înregistrate de aceste structuri comerciale în zilele lucrătoare din timpul săptămânii;

- vânzările pe care marii distribuitori și centrele de distribuție organizate nu le pot realiza în timpul zilelor de sărbători nu sunt compensate de cele efectuate în astfel de structuri în timpul zilelor lucrătoare și, în consecință, cererea de cumpărare astfel rămasă nesatisfăcută este direcționată către alte circuite comerciale (cele ale întreprinderilor mici și mijlocii, mai apropiate de consumator și mai ușor accesibile în timpul zilelor lucrătoare), care, în ansamblu, se aprovizionează cu produse naționale;

1) O dispoziție națională care impune (excepție făcând anumite produse) închiderea unor magazine cu amănuntul în zilele de duminică și de sărbători (sanctiunea prevăzută pentru contravenienți fiind închiderea forțată a întreprinderii), însă nu interzice munca în cadrul acestor magazine, chiar și în aceste zile și sancționează pe contravenienți prin închiderea forțată și retragerea licenței, constituie:

— o măsură cu efect echivalent cu cel al restricțiilor cantitative la import, în sensul articolului 30 din Tratatul CEE și dispoziții de drept comunitar derivat adoptate în conformitate cu principiile prevăzute la acest articol sau

b) un instrument de discriminare arbitrară sau o restricție deghizată la comerțul între statele membre sau

c) o măsură disproporționată și necorespunzătoare în raport cu obiectivul de ordin social și/sau moral eventual urmărit prin norma națională sau

d) o încălcare a dispozițiilor articolului 52 din Tratatul CEE privind libertatea de stabilire și a reglementării comunitare adoptate ulterior în conformitate cu acest principiu sau, cel puțin,

e) o încălcare a articolului 2 alineatul (2) din Directiva 64/223/CEE din 25 februarie 1964 privind realizarea libertății de stabilire și a libertății de a presta servicii referitoare la activitățile în domeniul comerțului cu ridicata sau

f) o încălcare a Directivelor 83/189/CEE și 88/182/CEE privind eliminarea barierelor tehnice din calea comerțului între statele membre, ținând seama de faptul că interdicția de deschidere în zilele de duminică a magazinelor nu este o interdicție generalizată decât în aparență, ceea ce face de fapt obiectul unor derogări pentru o serie de produse care sunt – cu excepția cazurilor inevitabile extrem de rar - exclusiv de origine națională?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, în toate elementele sale, măsura prevăzută de norma națională în cauză intră sub incidența domeniului de aplicare a excepțiilor de la articolul 30 pe care le formulează articolul 36 din Tratatul CEE sau alte dispoziții ale dreptului comunitar?”

8 Prin Ordonanțele președintelui Curții din 10 noiembrie 1993, 27 ianuarie și 23 februarie 1994, unele dintre aceste cauze au fost conexe în sensul procedurii scrise și orale și a hotărârii. Prin Ordonanța președintelui Camerei a cincea a Curții din 19 octombrie 1995, toate cauzele au fost conexe în scopul procedurii orale și a hotărârii.

Cu privire la articolul 30 din tratat

9 Cu titlu introductiv, este necesar să se amintească faptul că, în Hotărârea sa din 2 iunie 1994, Punto Casa și PPV (C-69/93 și C-258/93, Rec., p. I-2355), Curtea s-a pronunțat cu privire la întrebări provenite de la aceeași instanță națională care erau, în esență, identice cu cele adresate în prezentele cauze, cu excepția cauzei C-332/94, în ceea ce privește prima întrebare literele d) – f).

10 În Hotărârea Punto Casa și PPV, citată anterior, Curtea a și-a pus în aplicare jurisprudența Keck și Mithouard (Hotărârea din 24 noiembrie 1993, C-267/91 și C-268/91, Rec., p. I-6097).

11 În Hotărârea Keck și Mithouard, citată anterior, care se referea la o legislație națională care interzicea, în general, revânzarea în pierdere, Curtea a constatat că o astfel de legislație putea restrânge volumul vânzărilor și, în consecință, volumul vânzărilor produselor provenite din alte state membre, în măsura în care aceasta priva pe operatori de o metodă de promovare a vânzărilor. Or, Curtea și-a pus întrebări dacă această eventualitate este suficientă pentru a califica legislația în cauză drept o măsură cu efect echivalent cu cel al restricțiilor cantitative la import în sensul articolului 30 din tratat (punctul 13).

12 În această privință, Curtea a considerat că nu poate împiedica în mod direct sau indirect, real sau potențial, comerțul între statele membre, în sensul jurisprudenței Dassonville, citată anterior, aplicarea asupra produselor provenite din alte state membre a unor dispoziții naționale care limitează sau interzic anumite modalități de vânzare, cu condiția ca acestea să

se aplice tuturor operatorilor în cauză care își exercită activitatea pe teritoriul național și cu condiția ca acestea să aducă atingere în același mod, de drept și de fapt, comercializării produselor naționale și a celor provenite din alte state membre (punctul 16).

13 Curtea a relevat faptul că, atunci când aceste condiții sunt îndeplinite, aplicarea reglementărilor de acest tip vânzării produselor provenite dintr-un alt stat membru și care îndeplinesc normele adoptate de către statul respectiv nu este de natură să împiedice accesul lor pe piață sau să le blocheze accesul mai mult decât l-ar bloca pe cel al produselor naționale. Prin urmare, aceste reglementări nu intră sub incidența domeniului de aplicare a articolului 30 din tratat (punctul 17).

14 În Hotărârea Punto Casa și PPV, citată anterior, Curtea a constatat mai întâi că, în ceea ce privește o reglementare care se referea la circumstanțele în care mărfurile puteau fi vândute consumatorilor, precum cea în cauză, condițiile enunțate pentru punerea în aplicare a Hotărârii Keck și Mithouard, citată anterior, erau îndeplinite în speță (punctul 13). În continuare, Curtea a constatat că reglementarea în cauză se aplica, indiferent de originea produselor în cauză, tuturor operatorilor economici în cauză și nu aduc atingere comercializării produselor provenite din alte state membre într-un mod diferit de cel al produselor naționale (punctul 14)

15 În aceste circumstanțe, Curtea a declarat că articolul 30 din Tratatul CEE trebuie să fie interpretat în sensul că acesta nu se aplică unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor care se opune tuturor operatorilor economici care exercită activități pe teritoriul național și care aduce atingere în același mod, de drept și de fapt, comercializării produselor naționale și a celor care provin din alte state membre.

16 În urma pronunțării Hotărârii Punto Casa și PPV, citată anterior, Curtea a solicitat instanței naționale să răspundă dacă aceasta din urmă răspundea pe deplin întrebărilor pe care aceasta le adresase în cauzele C-418/93, C-419/93, C-420/93, C-421/93, C-460/93, C-461/93, C-462/93, C-464/93, C-9/94, C-10/94, C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94 și C-24/94, și care fuseseră suspendate în așteptarea Hotărârii Punto Casa și PPV.

17 În răspunsul său, instanța națională a solicitat menținerea cauzelor pendinte în fața Curții, indicând, în esență, că, datorită trăsăturilor speciale ale pieței comerciale din Italia, reglementarea în cauză exercită o discriminare indirectă împotriva mărfurilor importate.

18 Instanța națională a subliniat, în special, că piața din Italia este caracterizată, pe de o parte, de un mare număr de mici întreprinderi care se adresează unui public foarte limitat și, pe de altă parte, de marile centre comerciale situate la periferia sau în afara orașelor. Ținând seama de timpul liber limitat de care dispune consumatorul în timpul zilelor lucrătoare, aceste mari centre nu sunt accesibile cu ușurință clienților decât în zilele de duminică iar imposibilitatea de a ajunge la aceste centre suficient de ușor și de des are drept consecință orientarea cererii către micile întreprinderi, mai aproape de consumator, și, prin urmare, către produsele naționale, de vreme ce, în cadrul acestor întreprinderi mici, nu se găsesc, în general, aceleași varietăți și cantități de produse străine.

19 În aceste circumstanțe, instanța națională a estimat faptul că reglementarea în cauză nu aducea atingere de fapt în același mod comercializării produselor naționale și a produselor care provin din alte state membre.

20 În aceeași ordine de idei, instanța națională a motivat și formulat întrebările sale în cauza C-332/94.

21 În opinia reclamantilor, legislația națională produce într-adevăr efectele descrise de către instanța națională și prin urmare, nu sunt îndeplinite condițiile enunțate în Hotărârea Keck și Mithouard.

22 Comune di Terlizzi, pârâtă în cauza C-9/94, guvernul elen și Comisia estimează, în schimb, că Hotărârea Punto Casa și PPV, citată anterior, aduce un răspuns complet și corect la întrebarea referitoare la articolul 30 adresată de către instanța națională.

23 În această privință, este necesar să se menționeze faptul că, în prezentele cauze, observațiile prezentate de către instanța națională în ceea ce privește efectele reglementării naționale în cauză sunt, în esență, identice cu cele pe care aceasta le prezentase în cauzele care au determinat pronunțarea Hotărârii Punto Casa și PPV, citată anterior.

24 În aceste circumstanțe, este necesar să se observe faptul că nu există dovezi care să demonstreze că reglementarea în litigiu are ca obiect stabilirea schimburilor de mărfuri între statele membre sau că, privită în ansamblu, aceasta poate determina un tratament inegal între produsele naționale și produsele importate în ceea ce privește accesul lor pe piață. În această privință, este necesar să se amintească faptul că reglementările naționale care restrâng, în general, comercializarea unui produs și, în consecință, importarea sa nu pot fi considerate doar din acest motiv ca limitând posibilitatea pentru aceste produse importate de a avea acces pe piață, într-o mai mare măsură decât pentru produsele naționale similare. Astfel cum a relevat Curtea la punctul 13 din Hotărârea Keck și Mithouard, citată anterior, faptul că o legislație națională poate restrânge, pe un plan general, volumul vânzărilor și, în consecință, pe cel al produselor care provin din alte state membre nu este suficient pentru a califica legislația menționată anterior drept o măsură cu efect echivalent cu cel al unei restricții cantitative la import.

25 În plus, Curtea a recunoscut în mod repetat că o reglementare națională precum cea în cauză urmărește un scop justificat în lumina dreptului comunitar. Într-adevăr, reglementările naționale care restrâng deschiderea magazinelor în zilele de duminică constituie expresia unor anumite alegeri care țin de caracteristicile socioculturale naționale sau regionale. Este de competența statelor membre să efectueze aceste alegeri în conformitate cu cerințele care rezultă din dreptul comunitar (a se vedea, în special, Hotărârea din 16 decembrie 1992, B & Q, C-169/91, Rec. p. I-6635, punctul 11).

26 În această privință, Curtea a declarat, în hotărârea B & Q, citată anterior, că interdicția prevăzută la articolul 30 nu se aplică unei reglementări naționale care interzice magazinelor cu amănuntul să fie deschise în zilele de duminică.

27 Este necesar, în cele din urmă, să se constate faptul că, în cursul prezentei proceduri, nu a fost prezentat nici un element nou, care să poată eventual justifica o apreciere diferită de cea pe care Curtea a dat-o în Hotărârile Punto Casa și PPV și B & Q, citate anterior.

28 Prin urmare, este necesar să se răspundă instanței naționale că articolul 30 din tratat trebuie să fie interpretat în sensul că acesta nu se aplică unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor care se opune tuturor operatorilor economici care exercită activități pe teritoriul național și care aduce atingere în același mod, de drept și de fapt, comercializării produselor naționale și a celor care provin din alte state membre.

Cu privire la articolul 52 din tratat și la Directiva 64/223

29 În plus, în cauza C-332/94, instanța națională solicită să se stabilească dacă articolul 52 din tratat sau Directiva 64/223 privind realizarea libertății de stabilire și a libertății de a presta servicii referitoare la activitățile în domeniul comerțului cu ridicata se opun unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor, precum este cea în cauză în acțiunea principală.

30 Cu privire la Directiva 64/223, este necesar să se menționeze că aceasta are ca obiectiv realizarea, în domeniul activităților care țin de comerțul cu ridicata, a libertății de stabilire, astfel cum e garantată aceasta la articolul 52 din tratat, cu efect direct după expirarea perioadei de tranziție (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 12 noiembrie 1987, Conradi și alții, 198/86, Rec., p. 4469, punctul 8).

31 Rezultă că nu este necesar, în prezenta speță, să se examineze Directiva 64/223 independent de articolul 52 din tratat.

32 În ceea ce privește articolul 52, este suficient să se constate că, astfel cum a fost deja menționat, legislația în cauză se opune tuturor operatorilor care exercită activități pe teritoriul național și în plus, aceasta nu are ca obiect reglementarea condițiilor privind stabilirea întreprinderilor în cauză și că, în cele din urmă, efectele restrictive pe care aceasta le-ar putea produce asupra libertății de stabilire sunt prea aleatorii și prea indirecte pentru ca obligația pe care aceasta o adoptă poate fi considerată ca fiind de natură să împiedice această libertate.

33 Rezultă că nici articolul 52 din tratat și nici Directiva 64/223 nu se opun unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor, precum cea în cauză în acțiunea principală.

Cu privire la Directiva 83/189

34 În cauza C-332/94, instanța națională încearcă, în cele din urmă, să afle dacă Directiva 83/189 care stabilește o procedură pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice, astfel cum a fost modificată prin Directiva 88/182 se aplică unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor, precum este cea în cauză în acțiunea principală.

35 În această privință, este suficient să se constate că, indiferent dacă această directivă a fost pusă în aplicare sau nu la vremea litigiului respectiv, aceasta nu se aplică *ratione materiae* unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor, precum cea în cauză în acțiunea principală.

36 Într-adevăr, obligația de comunicare prealabilă se aplică, în conformitate cu articolul 8 din directivă, oricărui proiect de reglementare tehnică.

37 Noțiunea de „reglementări tehnice” este definită la articolul 1 punctul 5 din Directiva 83/189 drept vizând „specificatiile tehnice, inclusiv dispozițiile administrative relevante, a căror respectare este obligatorie, de jure sau de facto, în cazul comercializării sau al utilizării într-un stat membru sau într-o parte semnificativă a acestuia, cu excepția celor stabilite de către autoritățile locale”. În conformitate cu punctul 1 din același articol, termenul „specificație tehnică” vizează „specificația inclusă într-un document care stabilește caracteristicile unui produs, cum ar fi nivelurile de calitate, performanță, securitate sau dimensiunile, inclusiv cerințele care se aplică produsului cu privire la terminologie, simboluri, încercările și metodele de încercare, ambalarea, marcarea și etichetarea ...”.

38 Prin urmare, obligația de comunicare prevăzută de directivă nu se aplică unei reglementări naționale care stabilește caracteristicile necesare ale unui produs, ci se limitează la stabilirea orelor de închidere ale magazinelor.

39 Rezultă că Directiva 83/189 nu se aplică unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor, precum cea în cauză în acțiunea principală.

Cu privire la cheltuielile de judecată

40 Cheltuielile efectuate de către guvernul elen și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (Camera a cincea)

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Pretura circundariale di Roma, sezione distaccata di Castelnuovo di Porto, prin Ordonanțele din 8 iulie, 28 octombrie, 11 noiembrie, 2 și 16 decembrie 1993, precum și din 10 octombrie 1994, declară:

1) Articolul 30 din Tratatul CE trebuie să fie interpretat în sensul că acesta nu se aplică unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor care se opune tuturor operatorilor economici care exercită activități pe teritoriul național și care aduce atingere în același mod, de drept și de fapt, comercializării produselor naționale și a celor care provin din alte state membre.

2) Articolul 52 din Tratatul CE și Directiva 64/223/CEE privind realizarea libertății de stabilire și a libertății de a presta servicii referitoare la activitățile în domeniul comerțului cu ridicata nu se opun unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor, precum este cea în cauză în acțiunea principală.

3) Directiva 83/189/CEE a Consiliului din 28 martie 1983 care stabilește o procedură pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice, astfel cum a fost modificată prin Directiva 88/182/CEE a Consiliului din 22 martie 1988 nu se aplică unei reglementări naționale în materie de închidere a magazinelor, precum este cea în cauză în acțiunea principală.

Edward

Gulmann

Jann

Sevón

Wathelet

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, 20 iunie 1996.

Grefier
R. Grass

Președinte
D. A. O. Edward